

2003. november - **Nagyszalontán született, abban a házban, ahol Zilahy Lajos is meglátta a napvilágot.**

Az Arany János Gimnáziumban érettségizett magyarul, és románul felvételizett Bukarestben az egyetemre. 1974-ben sikeresen elvégezte a matematika és szociológia szakot. A Petőfi Művelődési Házban működő diákklubban jöttek össze a magyarok. Sokuk letelepedett Bukarestben és vegyes házasságot kötöttek. Közülük jó néhányan vezető pozícióba kerültek. Sokat segítettek a Partiumi Keresztény Egyetem létrehozásában.

A román-magyar vegyes házasságokról készítettek egy átfogó szociológiai kutatást. A felvételeket részben a magyarok vidékeken, Bukarestben, részben pedig a Partiumban illetve a szórványban élők között végezték.

– Milyen mintán készült a vizsgálat?

– Igyekeztünk az összes elérhető vegyes házasságban élőt megkérdezni. Ismerősökön, református lelkészekén keresztül kutattuk fel őket.

Annyiban tekinthetjük reprezentatívnak, hogy három vidéken illetve a szórványban kérdeztünk.

– Hány főre terjedt ki a felvétel?

– 2080 családban készítettünk interjúkat. Ez úgy gondolom, reprezentatívnak tekinthető.

– Milyen eredményeket kaptak?

– A Bukarestben maradtak többsége vegyes házasságban él, illetve gyermekeik léptek vegyes házasságra. A helyzet negatívuma az az asszimilációs folyamat, amely azzal járt, hogy gyermekeik már nem tudnak magyarul írni-olvasni. Az viszont pozitívum, hogy ők nem vándoroltak ki. A mai körülmények között a magyarság kulcshelyzetét felvállalják.

Elősegítették többek között a partiumi és a marosvásárhelyi karok létesítését. Számosan járnak oktatni, például Csíkszeredára.

– Az identitásuk milyen: inkább magyar vagy inkább román?

– Ezt elsősorban a lakóhely határozza meg. A bukarestiek identitása inkább román. Ez elsősorban a gyermekeikre érvényes. A román az egyetlen nyelv, amelyen tudnak kommunikálni. A román házastárs általában

nem beszél magyarul. A születendő gyermek szintén a román nyelvben szocializálódik. A vallási identitással igyekeznek ezt egy kissé kiegyensúlyozni: a református egyházban keresztelik a gyermeket. Ez a jelenség megfigyelhető valamennyi régióban.

– Milyen tipikus életutak figyelhetők meg?

– Ha például egy végzett székelyföldi értelmiségit, például orvost, elhelyeznek Bákó megyébe vagy Olténiába, nagy valószínűséggel onnan hoz feleséget, és egy idő után visszaköltözik szülőföldjére. A feleség némileg alkalmazkodik a környezethez, és megtanul valamennyire magyarul. A román területen született gyermek visszakerülve a magyarok vidékeire, a gyermek átveszi a magyar identitást. Ez nagymértékben köszönhető az egyház hatásának is.

– Változik-e a helyzet, ha az anya magyar?

– Nem. Ha többségi román területen élnek, akkor mindenképpen román lesz a gyermek nyelve.

– Egy másik érdekes kérdés a romániai magyarok itteni munkavállalása.

– Ebben a kutatásban részt vett a Partiumi Egyetemen kívül az Ungvári Egyetem, és a budapesti Közép-Európa Egyetem finanszírozta. A kedvezmény-törvény

lehetővé tette a munkavállalást, egy év alatt csupán kétszázan éltek ezzel a lehetőséggel. Tehát nem vált ez olyan tömeges jelenséggé, mint ahogy azt egyes médiumok, politikai tőkét kovácsolva, beállították. A fekete munkavállalás esetében kétféle jelenségről beszélhetünk. Létezik a napi átjárás a határ mentén, és az úgynevezett szezonális migráció. Bizonyos szakmai közösségek - például az ácsok, építőipari munkások - gyakran vállalnak munkát. Ők elsősorban Budapestre és a Dunántúlra járnak. A harmadik csoport a diplomásoké: elsősorban az informatikusok, akik legális munkavállalási engedéllyel jönnek dolgozni. Ez utóbbiak 98 százaléka véglegesen kiköltözik Erdélyből és bevándorol. Főleg ez az utóbbi jelenség sújtja nagyon az erdélyi magyar társadalmat. A munkanélküli diplomások között a jogászok és a közgazdászok aránya a legmagasabb. Éppen a legmagasabban képzett magyar fiatalok hagyják el a szülőföldjüket. Ebben az is szerepet játszik, hogy az ottani magyarok informális kapcsolatrendszere jóval gyengébb, aminek pedig nagy szerepe van az elhelyezkedésben. Ha valaki a szülőföldjén nem tud boldogulni, akkor máshol igyekszik szerencsét próbálni. Érdekes módon ez a migrációs szándék a román fiatalok körében is megfigyelhető. Ők azonban Nyugat-Európába törekednek.

- Milyen módszertani apparátussal végezték a kutatást?
- Felültünk Marosvásárhelyen vagy Nagyváradon a buszra és kérdezősködtünk. Szép lassan feltárult egy jól szervezett láncszerű hálózat, hogy ki kinek adja át a munkavállalással kapcsolatos információt. Nagyon nehezen nyíltak meg az emberek, mert ez tabu témának számít. Egyrészt illegális, másrészt politikai vonatkozásai is vannak. Vizsgáltuk a moldáviai románok beáramlását is, de számukra három óra alatt beszerezhető, egyszerű formalitás a román állampolgárság megszerzése. Az útlevelel birtokában mennek tovább Nyugat-Európába.
- Adódik-e együttműködési lehetőség a Nyugat-Magyarországi Egyetemmel?
- Három évvel ezelőtt írtunk alá egy karok közötti egyezményt, amelynek mentén megkezdjük a kapcsolatok kiépítését.
- Milyen képzésre nyílik lehetőség a Partiumi Egyetemen?
- Van az Alkalmazott Tudományi és a Bölcsész Kar. Az előbbi közgazdasági, művészeti képzést nyújt, a bölcsészeten filozófia, angol, német, szociológia, szociális munkás és hitoktató képzés folyik. **Z.Z.**